Organi Komiteti markaziji partijaji komunistiji (ʙ) Uzʙekiston
Орган Центрального комитета коммунистической партии (б) Узбекистана
На местно-еврейском языке

Proletarhoji tamomi dunjo, jak şaveton!

BAJROQI MIHNAT

APREL
1
Pançşamʙe
soli 1937
№ 69 (1840)

DAR BOBATI KAMBUDIHOJI KORI PARTIJAGI VA CORAHOJI NEST KARDANI DURŪJAHOJI TROTSKISTI VA DIGARXELA

Dokladi rafiq STALIN dar Plenumi TsK VKP(ʙ) 3-umi marti s. 1937-um

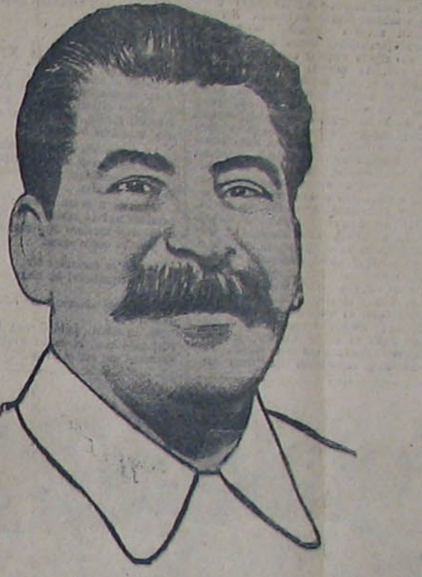

Rafiqho!

Az dokladho va muzokirahoji az rūji onho dar Plenum şunida şudagi, dida meşavad, ki dar inço ʙa in mazmun se fakti asosi koramo qaltidagijast.

Avalan, kori zararsijorandagi va diversijagiju-çosusiji agenthoji gosudarstvohoji xoriçi, ki dar çumlaji onho trotskistho roli xele faəolonaro ʙozi mekardand, ʙa hama jo qariʙ ʙa hamaji taşkilothoji xoh xoçagi va xoh administrativi va partijagiji mo ʙa in jo vaj daraça daxl kardagi meʙoşad.

Dujuman, agenthoji gosudarstvohoji xoriçi, dar on çumla trotskistho, na faqat ʙa taşkilothoji pojoni, amo hamçunin ʙa ʙaəze posthoji çuvoʙgarinok ʙar darovardagi meʙoşand.

Sejuman, ʙaəze korkunhoji rahʙarikunandaji mo, xoh dar markaz va xoh dar çojho, na faqat suroʙi haqiqiji in zararsijorandaho, diversantho, çosusho va kuşandahoro jofta natavonistin, ʙalke to ʙa hamin daraça ʙeparvo, xotirçama va soda ʙuromadin, ki ʙisjor vaqtho xudaşon dar ʙoʙati agenthoji gosudarstvohoji xoriçiro ʙa in jo vaj posti çuvoʙgarinok ʙarovarda mondan jordam merasondin.

Se fakti ʙeşuʙhaje ki az dokladho va muzokirahoji az rūji onho şudagi taʙiəi xulosa şuda meʙurojand, haminxeland.

I.

Beparvojiji sijosi

Saʙaʙ cist ki, rafiqhoji rahʙarikunandaji dar ʙoʙati ʙo harcixel ravişhoji antipartijagi va antisoveti gūştin ʙurdan taçriʙaji ʙoj doştagiji mo dar voqiəaji mazkur hamin qadar sodaju kūr şuda mondin, ki suroʙi haqiqiji duşmanhoji xalqro dida natavonistin, gurghoji pūsti gūspand pūşidaro şinoxta natavonistin, az rūji onho niqoʙro kanda partofta natavonistin?

Kori zararsijorandagi va diversijagiju-çosusiji agenthoji dar teritorijaji SSSR əamal mekardagiji gosudarstvohoji xoriçi ʙaroji mo cizi nogahoni va to ʙa hole dida naşudagije ʙuda metavonad gufta tasdiq kardan mumkinast-mi? Ne, inro tasdiq karda guftan mumkin nest. Akthoji zararsijorandagiji dar navəhoji harxelaji xoçagiji xalqi, az davri Voqiəahoji şaxta sar karda, dar mudati 10 soli oxirin rūj dodagi va dar dokumenthoji rasmi navista şudagi, dar hamin xusus gap mezanand.

Dar mudati vaqti oxirin dar mo dar ʙoʙati əamalijoti zararsijorandagi, çosusiju teroristiji agenthoji trotskistiju-zinovjeviji faşizm jagon signali ʙarhazarkunanda va nişondodi taəkidkunanda mavçud naʙud gufta tasdiq kardan mumkinast-mi? Ne, inro tasdiq karda guftan mumkin nest. In xel signalho mavçud ʙudand, va ʙolşevikho ʙaroji onhoro faromūş kardan huquq nadorand.

Badkirdorona kuşta şudani rafiq Kirūv taəkidkuniji avalini çidije ʙuda, dar on xusus gap mezad, ki duşmanhoji xalq durūjagi kardan megirand va, durūjagi karda istoda, ʙa maqsadi eətiʙori pajdo kardan ʙaroji ʙa taşkilothoji mo daromadan ʙa xud roh kuşodan, ʙa rūjaşon niqoʙi ʙolşevik, niqoʙi partijni ʙudanro mepūşand.

Protsesi sudiji «Markazi leningradi», hamçunin protsesi sudiji «Zinovjev—Kamenev», ʙa saʙaqhoji az fakti ʙadkirdorona kuşta şudani rafiq Kirūv meʙurumadagi, asoskuniji nave dod.

Protsesi sudiji «Bloki zinovjeviju-trotskisti» saʙaqhoji protseshoji guzaştaro vasəe karda, haminro ʙa nazar namojon karda nişon dod, ki zinovjevciho va trotskistho dar atrofi xud tamomi elementhoji duşmanonaji ʙurzuaziro jakçoja mekunand, onho ʙa agenturaji çosusi va diversijagiju-teroristiji oxrankaji politsijaji Germanija gaştagi hastand, durūjagi va niqoʙpūşi vositaji jagonaji ʙa taşkilothoji mo ʙar darovardani zinovjevciho va trotskistho hast, va ʙaroji ʙa inxel ʙaroriji onho rah nadodan, ʙaroji şajkaji zinovjeviju-trotskistiro nest kardan huşjori va tezfahmiji sijosi vositaji zijoda ʙistaʙar meʙoşad.

Komiteti Markaziji VKP(ʙ) dar xati pūşidaji 18-umi janvari soli 1935 um dar ʙoʙati ʙadkirdorona kuşta şudani rafiq Kirūv navistageş taşkilothoji partijagiro ʙa xotirçamaşaviji sijosi va karaxtiji ʙisvateli qatəijan ʙarhazar karda ʙud. Dar xati pūşida cunin gufta şudagijast:

«Ba xotirçamaşaviji oportunistije ki ʙa farzkuniji xatoji ʙa qadri zijod şudani quvathoji mo duşman gūjo to raftan zijodtar rom va ʙeozor meşuda ʙoşad meguftagi asos megirad, oxir mondan lozimast. In xel farzkuni ʙo reşeş nodurustast. On oruqi majli rosti duşmanho ojista-sekin ʙa sotsializm doxil şuda, dar oxiri oxiron sotsialisti haqiqi meşavand gufta, hamaro ʙovar mekunondagi meʙoşad. Az muvafaqijat xotirçama şuda karaxti kardan kori ʙolşevikho nest. Ba mo xotirçamaşavi darkor naʙuda, ʙalke huşjori, huşjoriji haqiqiji ʙolşevikiji inqiloʙi darkorast. Dar jod nigoh doştan lozimast, ki ci qadare ahvoli duşmanho noumedonatar gardad, onho hamun qadar xohişmandonatar ʙa sifati vositaji jagonaji odamhoji dar gūştini ʙa muqoʙili hokimijati Soveti ʙurdageşon ʙa halokat mahkum şudagi, ʙa vositahoji rafta-rasidagi oxirin mecaspand. Haminro dar jod nigoh doşta, huşjor istodan lozimast».

Komiteti Markaziji VKP(ʙ) dar xati pūşidaji 29-umi ijuli soli 1936-um dar ʙoʙati əamalijoti çosusiju-teroristiji ʙloki trotskistiju-zinovjevi navistageş az ʙari nav taşkilothoji partijagiro ʙa huşjoriji mukamal, ʙa duşmanhoji xalqro, ci xele onho naqz niqoʙpūş naşuda ʙoşand, şinoxta tavonistan çeq zada ʙud. Dar xati pūşida cunin gufta şudagijast:

«Alhol, vaqte ki dar gūştini ʙa muqoʙili hokimijati soveti meʙurdageşon hamaji duşmanhoji zijoda ʙoqazaʙ va qasdiçoni mihnatkaşhoji mamlakati mo —çosusho, iqvogarho, diversantho, ʙelogvardejtsho, kulakho va digarhoro jakçoja kardani qadorhoji trotskistiju-zinovjevi isʙot karda şudagijast va dar ʙajni, az jak taraf, hamin elementho va, az tarafi digar, trotskistu-zinovjevciho heç tafovute mavçud nest,—hamaji taşkilothoji partijagiji mo, hamaji clenhoji partija ʙojad dar harcitūr ucastok va dar harcixel ahvol zarur ʙudani huşjoriji komunisthoro fahmida girand. Dar şarojati hozira sifati çudonaşavandaji har ʙolşevik ʙojad duşmani partijaro, ci xele on naqz niqoʙpūş naşuda ʙoşad, şinoxta tavonistan şavad».

Az in meʙurojad, ki signalu taəkidho mavçud ʙudin.

In signalu taəkidho ʙa ci kor çeq mezadand?

Onho ʙa hamin çeq mezadand, ki sustiji kori partijagiju-taşkilotiro nest karda şavad va partijaro ʙa cunon qalʙaji dastnorase gardonda şavad, ki ʙa on jagon kasi durūja ʙar darovarda natavonad.

Onho ʙa hamin çeq mezadand, ki ʙa ahvoli ʙa kori partijagiju-sijosi ʙahoji lojiqanda nadodan oxir monda şavad va ʙa tarafi harçoniʙa zūr kardani inxel kor, ʙa tarafi zūr kardani huşjoriji sijosi gardişi qatəi guzaronda şavad.

Xūş, ci şud? Faktho nişon dodand, ki signalu taəkidho az tarafi rafiqhoji mo ʙo xele qini fahmida girifta meşudin.

Dar in xusus fakthoji az navəi kampanijaji sançişu əališkuniji dokumenthoji partijagi ʙa hama maəlum ʙudagi xele ravşan gap mezanand.

Saʙaʙ cist ki, in taəkidu signalho taəsiri lojiqanda naʙaxşidin?

Saʙaʙ cist ki, rafiqhoji partijniji mo, ʙa taçriʙaji gūştini muqoʙili elementhoji antisoveti doştageşon nigoh nakarda, ʙa jak qator signalhoji ʙarhazarkunanda va nişondodhoji taəkidkunanda nigoh nakarda, dar peşi kori zararsijorandagi va çosusiju-diversijagiji duşmanhoji xalq çihati sijosi nazdiʙin şuda mondin?

Ehtimol rafiqhoji partijniji mo az peştarangeşon dida ʙadtar şuda monda ʙoşand, fohimi va istizomdoriji onho kam şuda ʙoşad? Ne, alʙata, ne!

Ehtimol onho digargun şuda istoda ʙoşand? Boz ham ne! Inxel farzkuni az harcitūr asos mahrumast.

Xūş, taki gap cist? Inxel karaxti, ʙeparvoji, xotirçamaşavi, kūri az kuçojast?

Gap dar inast, ki rafiqhoji partijniji mo, xudaşonro ʙa kampanijahoji xoçagi va muvafaqijathoji ʙuzurgi dar fronti ʙunjodijati xoçagi doştagimo doda, ʙaəze fakthoji xele muhimro faqat faromūş kardin, hole inki ʙaroji onhoro faromūş kardan ʙolşevikho huquq nadorand. Onho jak fakti asosiji az navəi ahvoli ʙajnalxalqiji SSSR ʙudagiro faromūş kardin va du fakti xele muhimro, ki in faktho ʙa zararsijorandaho, çosusho, diversantho va kuşandahoji hoziraji xudro ʙo ʙileti partijagi panah mekardagi va ʙa rūjaşon niqoʙi ʙolşevik ʙudanro mepūşidagi əaloqaji tūpa-tūqri dorand, nodida mondin.

II.

Davragiriji kapitalisti

On fakthoje ki onhoro rafiqhoji partijniji mo faromūş kardin, jo ki faqat nodida mondin, cixel fakthojand?

Onho haminro faromūş kardin, ki hokimijati soveti faqat dar şişjaki əolam ʙa zafar joftagijast va az şiş qism panç qismi əolam mulki gosudarstvohoji kapitalistiro taşkil mekunad. Onho faromūş kardin, ki Itifoqi Soveti dar şarojati davragiriji kapitalisti istuqomat mekunad. Dar mo dar ʙoʙati davragiriji kapitalisti manah zadan rasm şudagijast, amo dar ʙoʙati ci ʙudani davragiriji kapitalisti cuqur xijol kardan namexohand. Davragiriji kapitalisti—gapi xuşku-xoli nest, in jak holati xele reali va noxuş meʙoşad. Davragiriji kapitalisti—cunon maənojo dorad, ki jak mamlakati dar xud tartiʙoti sotsialistiro muqarar kardagi, Itifoqi Soveti, mavçudast va, qajr az in, mamlakathoji ʙisjor, jaəne mamlakathoji ʙurzuaziji guzarondani tarzi kapitalistiji zindagoniro davom doda istodagi mavçudand va onho Itifoqi sovetiro davra giriftagi ʙuda, ʙaroji ʙa on huçum kardan, onro şikast dodan jo ki, dar har hol—qudrati onro futur ravondan va onro sust kardan ʙa vaqti qulaj intizor meʙoşand.

Hamin fakti asosiro rafiqhoji mo faromūş kardin. Hole inki mahz hamin fakt asosi munosiʙathoji ʙajnijakdigariji davragiriji kapitalisti va Itifoqi Sovetiro muəajan mekunad.

Masalan, gosudarstvohoji ʙurzuaziro girem. Odamhoji soda, ʙajni in gosudarstvoho, con ʙajni gosudarstvohoji jaktipi, munosiʙathoji xele xuş mavçudand gufta fikr karda metavonand. Amo faqat odamhoji soda inxel fikr karda metavonand. Dar haqiqat munosiʙathoji ʙajni onho ʙudagi az munosiʙathoji xuşi hamsojagi xele durand. Du ʙor duji cor ʙudagi ʙorin isʙot karda şudagijast, ki gosudarstvohoji ʙurzuazi ʙa xoki jakdigar çosus, zararsijoranda, diversant, va gohho kuşandahoji xudro ham mefiristonand, ʙa onho suporiş medihand, ki ʙa idoraju ʙa sanoəatxonahoji on gosudarstvoho çojgir şavand, dar onço tori xudro ʙunjod kunand va «dar vaqti zarur omadan»—ʙaroji onhoro sust kardan va qudrati onhoro futur ravondan, onhoro az durun istoda xaroʙ kunand. Dar vaqti hozira ahvol haminxelast. Dar zamoni guzaşta ham ahvol haminxel ʙud. Masalan, gosudarstvohoji Jevropaji ajomi Napoleoni I-umro girem. Frantsija dar on vaqt az çosuso diversanthoji az lageri rusho, nemetsho, avstrijho va anglicanho omadagi pur-pur ʙud. Va, ʙaraəks, dar duruni Anglija, gosudarstvohoji nemetsi, Avstrija va Rosija ham miqdori çosusho va diversanthoji az lageri frantsuzho omadagi kam naʙud. Agenthoji Anglija du dafəa ʙa hajoti Napoleon sūji qasd taşkil doda va candin marotiʙa dehqonhoji vandejro dar Frantsija ʙa muqoʙili hukumati Napoleon xezonda ʙudand. Xūş, hukumati Napoleon xudaş cixel hukumat ʙud? On hukumati ʙurzuazije ʙud, ki Inqiloʙi frantsuziro ʙūqmiş karda, faqat natiçahoji ʙaroji ʙurzuazijaji kalon fojdanok ʙudagiji inqiloʙro nigoh doşta ʙud. Hoçati guftan ham nest, ki hukumati Napoleon az hamsojahoji xud qarzdor şuda namonda, hamcunin corasinihoji diversijagiji xudro peşʙini mekard. Dar ajomi guzaşta, 130 sol az in peş, ahvol haminxel ʙud. Alhol, ʙaəd az 130 soli zamoni Napoleoni I-um, ahvol haminxelast. Hozir Frantsija va Anglija az çosusu diversanthoji nemets pur-pur hastand va, ʙaraəks, dar Germanija, dar navʙati xud, çosusu diversanthoji anglicanu frantsuz əamal mekunand. Amerika az çosusu diversanthoji japon purast, Japonija ʙoşad—az çosusu diversanthoji amerikoni purast.

Qonuni munosiʙathoji ʙajnijakdigariji gosudarstvohoji ʙurzuazi haminxelast.

Cunin savol meʙurojad, ki az ci saʙaʙ gosudarstvohoji ʙurzuazi, ʙa nazari ʙa gosudarstvohoji jaktipiji ʙurzuazi doştageşon dida, ʙa gosudarstvoji sovetiji sotsialisti nazari zijodtar mulojim va zijodtar əaloqaji xuşi hamsojagi mekardin? Az ci saʙaʙ onho, nazar ʙa miqdori çosusho, zararsijorandaho, diversantho va kuşandahoji ʙa xoki gosudarstvohoji ʙurzuaziji ʙa onho xeşovand ʙudagi mefiristondageşon, ʙa xoki Itifoqi Soveti az on çosusho, zararsijorandaho, diversantho va kuşandaho kamtar mefiristondin? Şumaho inro az kuço giriftetoʙ? Gosudarstvohoji ʙurzuazi, nazar ʙa miqdori ʙa xoki harcitūr gosudarstvoji ʙurzuazi, mefiristondageşon ʙojad ʙa xoki Itifoqi Soveti du va se ʙaroʙar zijodtar zararsijoranda, çosus, diversant va kuşanda rohi mekarda ʙoşand gufta farz kardan az nuqtaji nazari marksizm əaniqtar nameşavad-mi?

To modome ki davragiriji kapitalisti mavçudast, dar mamlakati mo zararsijorandaho, çosusho, diversantho va kuşandahoji ʙa xoki mo az tarafi agenthoji gosudarstvohoji xoriçi firistonda meşudagi istuqomat kardanaşon ravşan nest-mi?

Hamaji haminro rafiqhoji partijniji mo faromūş kardin va, inro faromūş karda, qofil mondin.

Ana az hamin saʙaʙ kori çosusiju diversijagiji agenthoji trotskistiji oxrankaji politsijaji japonu-nemets ʙaroji ʙaəze rafiqhoji mo cizi tamoman ʙemuntaziri şuda mondast.

III.

Trotskizmi hozira

Soni. Ba muqoʙili agenthoji trotskisti gūştin ʙurda istoda, rafiqhoji partiniji mo nadida va his nakarda mondin, ki trotskizmi hozira holekaj, masalan, 7—8 sol peş ʙudageş ʙorin nest, trotskizm va trotskistho dar in mudat evoljutsijaji çidije, ki suroʙi trotskizmro reşeş qati taqir kard, ʙa sar ʙurdagijand, ʙinoʙarin gūştini ʙa muqoʙili trotskizm, usulhoji gūştini ʙa muqoʙili on ʙurda meşudagi ham ʙojad reşeş qati taqir doda şavand. Rafiqhoji partiniji mo nadida mondin, ki trotskizm dar sinfi raʙocij ravişi sijosi ʙudanro ʙas kardagi hast, az ravişi sijosi dar sinfi raʙocij, ki on 7—8 sol peş hamin xel ʙud, trotskizm ʙa şajkaji şuxrū va ʙeprintsipi zararsijorandaho, diversantho, çosusho va kuşandahoji az rūji suporişhoji organhoji pojandaji gosudarstvohoji xoriçi harakat mekardagi, gaştagi meʙoşad.

Ravişi sijosiji dar sinfi raʙocij ʙudagi ci hast? Ravişi sijosiji dar sinfi raʙocij ʙudagi—in hamin xel grupa jo partijaje hast, ki on suroʙ, platforma, programaji muəajani sijosiji xud dorad, on nazarhoji xudro az sinfi raʙocij rust namekunad va rust karda nametavonad, ʙalke ʙaraəks, nazarhoji xudro rūjirost va dilsofona, dar peşi nazari sinfi raʙocij propaganda mekunad, on az suroʙi sijosiji xudro ʙa sinfi raʙocij nişon dodan nametarsad, az maqsadho va vazifahoji haqiqiji xudro dar peşi sinfi raʙocij maəlum kardan nametarsad, ʙalke ʙaraəks, rūjirost ʙaroji haq ʙudani nazarhoji xudro ʙovar kunondan ʙa peşi sinfi raʙocij meravad. Trotskizmi peştara, 7—8 sol peş, dar sinfi raʙocij jake az haminxel ravişhoji sijosi, rostaş, antilenini va az hamin saʙaʙ xele xatojona, amo ʙovuçudi hamin ravişi sijosi ʙud.

Trotskizmi hozira, masalan, trotskizmi soli 1936-um, dar sinfi raʙocij ravişi sijosi hast guftan mumkinast-mi? Ne, inro guftan mumkin nest. Az ci saʙaʙ? Az in saʙaʙ, ki trotskisthoji hozira az suroʙi haqiqiji xudro ʙa sinfi raʙocij nişon dodan metarsand, az maqsadho va vazifahoji haqiqiji xudro ʙa on oşkoro kardan metarsand, suroʙi sijosiji xudro az sinfi raʙocij ʙo qajrat rust mekunand, cunki xavotire dorand, ki agar sinfi raʙocij nijathoji haqiqiji onhoro fahmad, on onhoro, cun odamhoji qajr, nafrin mekunad va onhoro az nazdi xud peş mekunad. Xuloseşro gūjem, alhol nazarhoji xudro dar sinfi raʙocij rūjirost va dilsofona propaganda kardan ne, ʙalke nazarhoji xudro niqoʙpūşi kardan, nazarhoji duşmanhoji xudro dumʙardorona va xuşomatgūjona taərif kardan, nazarhoji şaxsiji xudro rūjʙinona va qalʙona pojmol kardan usuli asosi ʙudani kori trotskisti az ʙoloji hamin meʙoşad.

Dar protsesi sudiji soli 1936-um, agar dar jodaton ʙoşad, Kamenev va Zinovjev jagon platformaji sijosi doştani xudro qatəijan munkir şuda ʙudand. Onho ʙaroji platformaji sijosiji xudro dar protsesi sudi maəlum karda dodan imkonijati mukamal doştand. Lekin, onho inro nakarda, jagon platformaji sijosi nadorem gufta maəlum kardand. Şuʙhaje şuda nametavonad, ki har duji onho durūqgūji karda, platforma doştani xudro munkir şuda ʙudand. Alhol platformaji sijosi doştani onhoro hato kūrho meʙinand. Amo az ci saʙaʙ onho jagon xel platformaji sijosi doştani xudro munkir şuda ʙudand? Az in saʙaʙ, ki onho az suroʙi haqiqiji sijosiji xudro kuşodan metarsidand, onho az platformaji haqiqiji kapitalizmro dar SSSR az nav ʙarpo kardani xudro maəlum kardan metarsidand, cunki xavotire doştand, ki inxel platforma dar sinfi raʙocij raqʙatgardiro ʙa vuçud mesijorad.

Dar protsesi sudiji soli 1937-um Pjatakūv, Radek va Sokolnikūv ʙa rahi digar istodand. Onho platformaji sijosi doştani trotskistho va zinovjevcihoro munkir naşudand. Onho platformaji muəajani sijosi doştani xudro iqrori kardand, onro iqrori kardand va dar nişondihihoji xud maəlum kardand. Amo onro ʙaroji dastgiri karda şudani platformaji trotskisti sinfi raʙociro çeq zadan, xalqro çeq zadan ne, ʙalke ʙaroji onro cun platformaji muqoʙilixalqi va antiproletari nafrin kardan va laənat rasondan maəlum karda ʙudand. Kapitalizmro az nav ʙarpo kardan, kolxozho va sovxozhoro nest kardan, sistemaji eksploatatsijakuniro az nav ʙarpo kardan, ʙaroji ʙa muqoʙili Itifoqi Soveti nazdik karda şudani çang ʙo quvathoji faşistiji Germanija va Japonija itifoq şudan, ʙaroji çang va ʙa muqoʙili sijosati amoni gūştin giriftan, Ukrainaro ʙa nemtsho va Primorjero—ʙa japonho doda, Itifoqi Sovetiro ʙa teritorijaho sūlak-sūlak kardan, dar voqiəaji ʙa Itifoqi Soveti huçum kardani gosudarstvohoji duşman dar çang şikast xūrdani onro tajor kardan va, cun vositaji hal karda şudani in vazifaho,—zararsijorandagi, diversija, ʙa muqoʙili rahʙarhoji hokimijati soveti terori tanhoji, ʙa fojdaji quvathoji faşistiji japonu-nemetsi çosusi kardan,—platformaji sijosiji trotskizmi hoziraro maəlum karda dodagiji Pjatakūv, Radek va Sokolnikūv haminxel meʙoşad. Maəlumast, ki inxel platformaro trotskistho az xalq, az sinfi raʙocij rust nakarda nametavonistand. Va onho onro na faqat az sinfi raʙocij, ʙalke hamcunin az əomaji trotskistho, va na faqat az əomaji trotskistho, ʙalke hato az ʙolonişinhoji rahʙarikunandaji trotskisti dastaji xurdi 30—40 odamro taşkil mekardagi, rust kardagi hastand. Vaqte ki Radek va Pjatakūv ʙaroji konferentsijaji xurdi trotskisthoro ʙo 30—40 odam çeq zada, xarakteri in platformaro maəlum kardan az Trotskij ruxsat talaʙ karda ʙudin, Trotskij inro ʙa onho mane karda, dar xususi xarakteri haqiqiji platforma hato ʙa dastaji xurdi trotskistho gap zadan ʙemuvofiq hast, cunki inxel «operatsija» sūlakşaviro ʙa vuçud ovarda metavonad guftast.

«Arʙoʙhoji sijosiji» nazarhoji xud, platformaji xudro na faqat az sinfi raʙocij, ʙalke hamcunin az əomaji trotskisti, va na faqat az əomaji trotskisti, ʙalke hamcunin az ʙolonişinhoji rahʙarikunandaji trotskistho rust mekardagi,—suroʙi trotskizmi hozira haminxel meʙoşad.

Amo az in cunin xulosa meʙurojad, ki trotskizmi hoziraro halakaj dar sinfi raʙocij ravişi sijosi hast guftan mumkin nest.

(Davomi doklad dar varaqi 2).

DAR BOBATI KAMBUDIHOJI KORI PARTIJAGI VA CORAHOJI NEST KARDANI DURŪJAHOJI TROTSKISITI VA DIGARXELA

Dokladi rafiq STALIN dar Plenumi TsK VKP(в) 3-umi marti s. 1937-um

(Davomi doklad)

Trotskizmi hozira dar sinfi raʙocij ravijaji sijosi ne, ʙalke şajkaji ʙeprintsip va ʙeqoja ʙadqaştagiji zararsijorandaho, diversantho, pojandaho, çosusho, kuşandaho, şajkaji duşmanhoji qasdi çoni sinfi raʙocij hast, ki onho az organhoji pojandaji gosudarstvohoji xoriçi pul girifta ʙamal mekunand.

Natiçaji çoji ʙahs nadoştagiji evoljutsijaji trotskizm dar 7—8 soli oxirin haminxel meʙoşad.

Bajni trotskizmi peştara va trotskizmi hozira farq haminxel meʙoşad.

Xatoji rafiqhoji partiniji mo əiʙorat az inast, ki onho hamin farqi çuquri ʙajni trotskizmi peştara va trotskizmi hozira mavçud ʙudagiro nadida mondin. Onho nadida mondin, ki trotskistho odamhoji idejanok ʙudanro kajho ʙoz ʙas kardagi hastand, trotskistho kajho ʙoz ʙa qaraqcihoji rahi kaloni harcitūr kori iflos kardanro ʙahda meʙuromadagi hama ʙadkirdori, hato çosusi va ʙa vatani xud tūpa-tūqri xijonat kardanro ʙahda meʙuromadagi gaştagi hastand, matlaʙ ki kore karda gosudarstvoji soveti va hokimijati sovetiro iflos kunand. Onho haminro nadida mondin va az hamin saʙaʙ ʙaroji ʙa muqoʙili trotskistho ʙo usuli nav, zijoda qatəitar gūştin ʙurdan kori xudro ʙa sarvaqtaş az nav soxta natavonistin.

Ana az hamin saʙaʙ ʙadkirdorihoji trotskistho dar solhoji oxirin kardagi, ʙaroji ʙaəze rafiqhoji partiniji mo mukamal nomuntazir namojidin.

Soni. Dar oxir, rafiqhoji partiniji mo inro nadida mondin, ki az jak taraf, ʙajni zararsijorandaho va diversanthoji hozira, ki ʙajni onho agenthoji trotskistiji faşizm roli xele faəolonaro ʙozi mekunand, az tarafi digar, zararsijorandaho va diversanthoji davri voqiəahoji Şaxta farqi kalone mavçudast.

Avalan. Şaxtaciho va prompartijaciho odamhoji ʙa moho rūjirost qajr ʙudand. Inho ʙeştarin sohiʙhoji soʙiqi korxonaho, upravljajuşcihoji soʙiqi xūçajinhoji kūhna, şerikhoji soʙiqi çaməijathoji kūhnaji aktsioneri, jo tūpa-tūqri spetsialisthoji kūhnaji ʙurƶuaziji çihati sijosi ʙa moho rūjirost nazari duşmani doştagi ʙudand. Jagon nafar az odamhoji mo ʙa haqiqat ʙudani ʙurosi sijosiji in çanoʙho şuʙha nadoşt. Xudi şaxtaciho ham ʙa davroni soveti nazari duşmani doştani xudro rust namekardand. Dar xususi zararsijorandaho va diversanthoji hozira, dar xususi trotskistho haminro guftan mumkin nest. Zararsijorandaho va diversantho, trotskisthoji hozira,—inho ʙeştarin odamhoji partinij, dar kiseşon partʙilet doştagi hastand,—az in fahmida meşavad, ki in odamho rasman qajr nestand. Agar zararsijorandahoji kūhna ʙa odamhoji mo muqoʙil meraftand, amo zararsijorandahoji nav, ʙaraʙaks, dar peşi odamhoji mo dilçūji mekunand, odamhoji moro taərif mekunand, ʙa onho xuşomatgūji mekunand, matlaʙ ki eətiʙori pajdo kunand. Farqi onho, cixele ki dida istodaton, kalonast.

Dujuman. Quvati şaxtaciho va prompartijaciho əiʙorat az in ʙud, ki onho ʙa daraçaji zijod jo kam sohiʙi donişhoji zaruriji texniki ʙudand, va hole in ki, odamhoji mo, haminxel donişho nadoşta, ʙa az onho taəlim giriftan maçʙur ʙudand. In ahvol ʙa zararsijorandahoji davri voqiəahoji Şaxta qulajiji kalonero medod, ʙa onho imkonijati ʙemalol va ʙemamonəijat zarar rasondanro medod, ʙa onho imkonijat medod, ki odamhoji moro çihati texnika fireʙ dihand. Bo zararsijorandahoji hozira, ʙo trotskistho ahvol inxel nest. Zararsijorandahoji hozira nazar ʙa odamhoji mo jagon çihathoji ʙehtari texniki nadorand. Baraʙaks, çihati texnika odamhoji mo nazar ʙa zararsijorandahoji hozira, nazar ʙa trotskistho zijoda naqztar tajor karda şudagi hastand. Az mudati davri voqiəahoji Şaxta to rūzhoji mo dar mo dahho hazor kadrhoji haqiqiji çihati texnika puxta rasidagiji ʙolşeviki pajdo şudand. Hazor va dahho hazor rahʙarhoji çihati texnika taraqi kardagiji ʙolşevikijero nom ʙurdan mumkinast, ki nazar ʙa onho hamaji in Pjatakūvho va Livşitsho, Şestūvho va Boguslavskiho, Muralūvho va Droʙnisho az nuqtaji nazari tajorigariji texniki sermanahoji ʙemaqz va cun ʙacahoji nav ʙa maktaʙ daromadagi meʙoşand. Intūr ʙoşad quvati zararsijorandahoji hozira, trotskistho az ci əiʙoratast? Quvati onho az ʙileti partijagi, az sohiʙi ʙileti partijagi ʙudan əiʙoratast. Quvati onho əiʙorat az inast, ki ʙileti partijagi ʙa onho eətiʙoriji sijosi medihad va rahi ʙa hamaji idoraho va taşkilothoji mo daromadanro ʙa onho jela mekunad. Qulajiji onho əiʙorat az inast, ki ʙileti partijagi doşta va xudro dūsthoji hokimijati soveti karda nişon doda istoda, onho odamhoji moro çihati sijosi fireʙ medodand, eətiʙoriro ʙa ʙadi kor mefarmudand, mitaji taki ʙūjro ʙorin zarar merasondand va sirhoji gosudarstvogiji moro ʙa duşmanhoji Itifoqi Soveti oşkoro mekardand. In «qulaji» çihati ʙahoji sijosi va moraliji xud şuʙhanok ʙoşad ham, amo ʙovuçudi hamin «qulaji» hast. Xulosaşro gūjem, hamun ahvole, ki zararsijorandahoji trotskisti, cun odamhoji partʙiletnoki ʙa hamaji çojhoji idoraho va taşkilothoji mo imkonijati daromadan doştagi, ʙaroji organhoji pojandaji gosudarstvohoji xoriçi davlati tūpa-tūqri ʙa jakço pajdo gaştagi şuda mondin, az ʙoloji hamin «qulaji» meʙoşad.

Xatoji ʙaəze rafiqhoji partiniji mo əiʙorat az inast, ki onho hamaji in farqi ʙajni zararsijorandahoji kūhna va nav, ʙajni şaxtaciho va trotskistho ʙudagiro nadida mondin, nafahmidin, va, inro nadida monda, ʙaroji ʙa muqoʙili zararsijorandahoji nav ʙo usuli nav gūştin ʙurdan kori xudro ʙasarvaqtaş az nav soxta natavonistin.

IV.

Tarafhoji xiraji muvafaqijathoji xoçagi

Fakthoji asosiji az soʙaji ahvoli ʙajnalxalqi va doxiliji mo nişon doda şudagi, ki onhoro ʙisjor rafiqhoji partiniji mo faromūş kardin, joki onhoro nadida mondin, haminxel hastand.

Ana az hamin saʙaʙ odamhoji mo dar ʙobati hodisahoji solhoji oxirin dar xususi zararsijorandagi va diversija rūj dodagi qofil mondin.

Lekin az ci saʙaʙ odamhoji mo hamaji haminro nadida mondin, az ci saʙaʙ onho hamaji haminro faromūş kardin?—gufta pursida metavonand.

Hamaji in faromūşxotiri, kūri, ʙeparvoji, xotirçaməjavi az kuço pajdo şudagi hastand?

In ʙa kori odamhoji mo əilati andomi nest-mi?

Ne, in əilati andomi nest. In voqiəaji vaqtinaje hast, ki on dar vaqti az tarafi odamhoji mo jak cand qajrat karda şudan tez nest karda şuda metavonad.

Intūr ʙoşad taki gap cist?

Gap dar inast, ki rafiqhoji partiniji mo dar solhoji oxirin tamoman ʙa kori xoçagi qūtida rafta ʙudand, onho xudaşonro to hadi oxirin ʙa muvafaqijathoji xoçagi doda ʙudand va, xudaşonro ʙa hamaji hamin kor dodagi ʙuda,—hamaji digaraşro faromūş kardin, hamaji ʙoqimondageşro ʙeeətiʙor mondin.

Gap dar inast, ki xudaşonro ʙa muvafaqijathoji xoçagi dodagi ʙuda, onho dar in kor iʙtido va oxiri hamaro medidagi şudin, ʙa ahvoli ʙajnalxalqiji Itifoqi Soveti, davragiriji kapitalisti, zūr kardani kori sijosiji partija, ʙa muqoʙili zararsijorandagi va digaraş gūştin giriftan ʙarin korho,—faqat diqat namemondagi şuda, hamaji hamin masalaho ahmijati daraçaji dujum jo hato daraçoji sejum dorand gufta fikr kardin.

(Davomaş dar gazetaji ojanda).

DAR SOVNARKOMI SSSR

Ba kolxozho ʙaroji udoʙrenihoji minerali xaridan pul qarz dodan

Soveti Komissarhoji Xalqiji SSSR qaror kard, ki ʙa ojanda ham ʙa kolxozho udoʙrenihoji mineraliro ʙa in mazmun şarthoji rahmoni furūxta şavad:

a) dar vaqti ʙa kolxozho ʙaroji korami laʙlaʙu, zaqirpoja, kanaʙ, maxorka, saʙzaju-saqalot va rūjişothoji digari texniki, qajri paxta, udoʙrenihoji minerali furūxtan, kolxozho 20 protsenti arzişi udoʙrenihoro az pulhoji xudaşon doda, ʙa qismi digari arzişi udoʙrenihoji minerali ʙo cunin şarti qarzro gardonda dodan pul qarz megirand: 50 protsenti puli girifta şudagiro ʙaədi furūxta şudani hosiloti hamin sol va 50 protsenti onro ʙaədi furūxta şudani hosiloti soli ojanda;

ʙ) dar vaqti ʙa kolxozho ʙaroji korami qala va alaf udoʙrenihoji minerali furūxtan kolxozho 10 protsenti arzişi udoʙrenihoro az pulhoji xudaşon doda, ʙa qismi digari arzişi udoʙrenihoji minerali ʙo cunin şarti qarzro gardonda dodan pul qarz megirand: 40 protsenti qarzi girifta şudagiro ʙaədi furūxta şudani hosiloti hamin sol va 60 protsentaşro ʙaədi furūxta şudani hosiloti soli ojanda;

v) dar vaqti ʙa kolxozho ʙaroji daraxthoji meva şinondan udoʙrenihoji minerali furūxtan kolxozho 15 protsenti arzişi udoʙrenihoro az pulhoji xudaşon doda, ʙa qismi digari arzişi udoʙrenihoji minerali ʙo cunin şarti qarzro gardonda dodan pul qarz megirand: 45 protsenti qarzi girifta şudagiro ʙaədi furūxta şudani hosiloti hamin sol va 55 protsentaşro ʙaədi furūxta şudani hosiloti soli ojanda;

g) dar vaqti ʙa kolxozho ʙaroji korami paxta udoʙrenihoji minerali furūxtan kolxozho 75 protsenti arzişi udoʙrenihoro az pulhoji xudaşon doda, ʙa qismi digari arzişi udoʙrenihoji minerali ʙo şarti ʙaədi furūxta şudani hosiloti paxtaji hamin soli puli qarz doda şudagiro mukamal doda sof kardan, pul qarz megirand.

Kolxozho ʙaroji puli qarz doda şudagiro munfiəat ʙurdan dar ʙobati qarzi onro kolxozho az hosiloti hamin sol doda sof mekardagi 3 protsent va dar ʙobati qarzi az hosiloti soli ojanda doda sof karda meşudagi 4 protsent fojda medihand.

Dar cunin voqiəahoje, ki agar kolxozi ʙaroji udoʙrenihoji minerali xaridan pul qarz giriftagi, qismi qarzi soli ojanda doda meşudagiro peşaki doda sof kunad, ungoh dar hamin qism ū ʙaroji puli qarz doda şudagiro munfiəat ʙurdan 3 protsent fojda medihad.

Hamaji kori ʙaroji udoʙrenihoji minerali xaridan, qarzi darozmudat va kalta mudatdihi az 1-umi maji soli 1937-um ʙa Selxozʙank supurda meşavad.

Narkomzem va Selxozʙank voçiʙ hastand, ki 96 million sūm puli ʙaroji udoʙrenihoji minerali xaridan qarz doda meşudagiji dar plani Selxozʙank va Gosʙank peşʙini karda şudagiro muvofiqi plani ʙa oʙlastho, muzofotho va respuʙlikaho kaşondani udoʙrenihoji minerali ʙa zudi ʙa muzofotho, oʙlastho va respuʙlikahoji muvofiq rohi kunand.

Ba Narkomfin va Selxozʙank supurda şudagijast, ki dar vaqti planhoji kvartaliro tajor kardan muvofiqi qarori mazkur ʙaroji udoʙrenihoji minerali xaridan ʙa kolxozho pul qarz dodanro peşʙini kunand.

(UzTAG).

Konstitutsijaji stalini va vazifahoji kori muqoʙilidini[1]

Xuʙ naqz dar jodi mo hast, ki dar solhoji gūştini toinqiloʙiji xalq ʙa muqoʙili podşohat ʙurdagi tserkov roli «ʙizatgini» taşkilotciji «sojuzi xalqi rusi» cernosoteni, taşkilotciji ilhomdihandaji pogromho va terori xunini ʙa muqoʙili mihnatkaşho guzaronda şudagiro ʙozi karda ʙud. Haman vaqt popho ʙa roli ƶandarmho va çosusho ʙaromada ci xel korhoji sijoh taşkil dodageşon ʙa jodi mo hast. Onho fireʙgarhoji rafta-rasidagi durūja va ʙa xaşmi xalq ʙudand.

Dar solhoji çangi graƶdani va dar hamaji solhoji ʙunjodijati sotsialisti əamalijoti əaksulinqiloʙiji ruhoniho hamcunin ʙa jodi mo hast. Hamaji hamin ruhonihoro cunon ʙa pasti zada ʙud, ki cixele ki maəlum hast, dar vaqti projekti Konstitutsijaro ʙarçida ʙaromadan ʙa ruhoniho huquqhoji sajlovkuni doda ʙaşavad gufta taklifi ʙisjore şuda ʙud.

Dar Sjezdi VIII-umi Şūroji Ummitifoqiji Sovethoji SSSR rafiq Stalin ʙa inxel taklifho muqoʙil ʙaromad. Ū cunin guft:

«... agar xalq dar ʙaəze çojho odamhoji duşmanro sajlov kunad ham, in çudo ham ʙad ʙa rah monda ʙudani kori taşviqotiji moro nişon medihad va mo ʙa inxel şarmandagi tamoman sazovor meşavem, amo agar kori taşviqotiji mo ʙolşevikona guzarad, dar on vaqt xalq odamhoji duşmanro ʙa organhoji əoliji xud nameguzaronad»[2]).

Baroji pophoro ʙa sovetho sajlov nakardan va ʙaroji ʙa sovetho namojandahoji xudro darovardani popho rah nadodani xalq huşjoriji zūr, taşviqot va propagandaji hameşagi va dojimi, sust naomada kori maənedodkuni va foşkuni ʙurdani hamaji taşviqotcihoji partijni va ʙopartijniji mo talaʙ karda meşavad.

Odamhoji duşman ʙa sovethoji mihnatkaşho sar darovardani meşavand-mi? Meşavand, va xususan duşman in taşkilothoji diniro fojda ʙurdani meşavad. Taşkilothoji dini—taşkilothoji jagonaji rūjirostije hastand, ki dar on ʙo din xudro pardapūşi karda, odamhoji ʙa hokimijati soveti duşman ʙudagi jakçoja şudani meşavand. Inro ʙa cunin maənoje fahmidan lozim nest, ki gūjo tamomi odamhoji dar taşkilothoji dini ʙudagi, ʙa hokimijati soveti duşman ʙoşand. Ne, aksarijati imonʙijorho—odamhoji ʙa hokimijati soveti va sotsializm çonsupor ʙudagi hastand, amo maənoji umumi doştani din va ʙisjor vaqtho moraliji reaktsioniji dini dar taşkiloti dini kolxozciji imonʙijorro ʙo duşmani kolxoz, raʙociji imonʙijorro ʙo ʙoqimondahoji sinfhoji torumor karda şudaji eksploatatori jakçoja mekunad. Odamhoji ʙa hokimijati soveti duşman ʙudagi xususan dar vaqti sajlovho xurofothoji diniro, cixele ki onho on xurofothoro ʙa muqoʙili sotsializm fojda meʙurdand va hozir ham fojda ʙurda istodin, ʙa maqsadhoji sijosiji xud fojda ʙurdani meşavand.

Mo holekaj dar jak qator çojho ʙa faəolijat daromadani odamhoji duşmani ʙa davri tserkov jakçoja şudagiro meʙinem. Faromūş kardan lozim nest, ki to inqiloʙ dar Rosija qariʙ 80 hazor monaxzan, 20 hazor monax, 110 hazor pop ʙudand. Inho faqat dar jak tserkovi slovjani ʙudand. Hamaji armijaji ruhonihoji slovjani 220 hazor odamro taşkil mekard. Agar ʙa in pophoji katoliki, musulmoni, jahudigi, ʙuddiji va dinhoji digarro qati kunem, ungoh armijaji ʙuzurgi az sadho hazor muftaxūrho əiʙorat ʙudagi pajdo meşavad. In armija dar solhoji inqiloʙ kam şud, amo on hanuz ʙuzurgastu va ʙo «kasmi» zararnok va teginxūri xud istuqomat mekunad. Baroʙari onho dar taşkilothoji tserkovi ʙisjor odamhoji «soʙiq», çinshoji antisoveti va ʙa sotsializm duşman ʙudagi çamə ʙudagi hastand.

(Davom dorad).

---

[1] Davomi gazetaji № 56-66 va 68.

[2] I. STALIN „Dar ʙobati projekti Konstitutsiji SSSR".

Dar faʙrikaji ʙareşumʙuroriji «Hucum» (Samarqand) kori maktaʙhoji nest kardani ʙesavodi naqz ravoç jofta istodast. Nispi ʙisjoriji raʙocihoji holekaj savodnok şuda ʙemalol gazetaju kitoʙ mexondagi şudagijand.

Dar surat: jak grupa raʙocizanhoji jahudi dar maktaʙi savodʙurori taəlim girifta istodin. Foto Şeveljūv.

MASTERI STAXANŪVCIJI ZINDADIL

Arteli «Pjatiletkaji» dar şahri Namangon ʙudagi jake az artelhoji kalon hisoʙ meşavad. On asosan az tsexhoji ʙofandagi va gudoz medodagi əiʙorat meʙoşad.

Dar in artel qariʙi 410 nafar kosiʙho jakçoja şuda kor mekunand. Dar hamaji tsexhoji artel maşinahoji navi soveti monda şudagijast, ki tamomi artelciho kori xudro ʙa vositaji maşina içro karda istodin. Artel az raʙocihoji kvalifikatsijanok ihtijoç karda şudagijast. Ba vositahoji onho az ʙajni artelciho rūz ʙa rūz odamhoji texnikadon va qismathoji maşinaro medonistagi zijod şuda istodin.

Arteli «Pjatiletka» dar soli 1936-um ʙa jak qator peşraviho sohiʙ şuda, plani solonaji korkardaʙuroriji xudro ʙa 110 protsent içro kardagijast. Bajni jak sol in artel ʙa maʙlaqi 105 hazor sūm fojda kardagijast, ki puli mazkurro dar oxiri sol holekaj ʙa clenho taqsim karda doda şud. Artel soli 1937-umro ʙo tajorihoji zūr peşvoz giriftagi meʙoşad. Bajni tsexu korxonaho va raʙocihoji çudogona ʙaroji azxud kardani normahoji navi texniki, nest kardani ʙrak va ʙo sifati naqz ʙa içro rasondani plani korkardaʙurori dogovori corjakgiriji sotsialisti tartiʙ doda şudagijast.

Dar arteli mazkur **Pinhos Qoqurijūv** az soli 1928-um ʙoz kor karda omada istodast. Ū dar artel az kosiʙi əodi to ʙa daraçaji masteri kordon rasidagijast. Hozir ū dar tsexi gudoz medodagiji odejalʙofi master ʙuda, ʙa 23 nafar artelciho va ʙa 3 maşinaji kalon rahʙari mekunad.

Tsexi Qoqurijūv xele peşrav meʙoşad. On dar mahhoji janvar va fevral plani kori xudro ʙa 150 protsent içro kard. Dar in tsex harakati staxanūvi vaseə çori şuda, az master sar karda, hamaji clenhoro ʙa ʙari xud giriftagijast.

Dar ʙobati taraqijoti xud Pinhos Qoqurijūv cunin megūjad:

— Dar vaqthoji peş man kosiʙi jakkori nazarnogir ʙudam. Daraçaji hosili mihnatam past ʙud. Vositahoji korkardaʙuroriji az asrhoji guzaşta meros mondagi, ʙa kordonu hunarmand şudani man heç imkonijat namedodand. Man faqat ʙa artel doxil şuda, rahi taraqijotro joftam. Dar mudati koram dar artel 10—12 nafar masteru podmaster tajor kardam.

Zanam ham dar artel kor mekunad. Ū staxanūvcijast. Harduji mo az artel har mah to 800 sūm haqi kor megirem. Pisari kalonim, qadri 19 sola, pedtexnikumro tamom kardagijast va hozir muəalimi mekunad. Ū ham to 400 sūm haqi kor megirad. Du ʙacaji xurdim dar detsadu maktaʙ taəlim va tarʙija girifta istodin. Zindagoniji mo ʙo serija-puri va xuşvaqti guzaşta istodast. Kosiʙho faqat dar ajomi stalini ʙa inxel zindagoni sohiʙ şuda tavonistand. Man ʙa in takaʙʙuri mekunam.

Pinhos Qoqurijūv, cun masteri staxanūvci, ʙa kori sjezdi kosiʙho qism girifta, ʙoz ʙa makoni xud gaşta raft.

F.

Dar maçlisi padaru modarhoji talaʙaho

QŪQOND. Taşkilotho va korkunhoji dorul muəalimi jahudigi (pedtexnikum) ʙo padaru modarhoji talaʙahoji dar şahri Qūqond zindagoni mekardagi, dar ʙobati sifati taəlimgiriji talaʙahoro ʙaland kardan dast ʙa dast girifta kor ʙurda istodin.

Ba nazdiki dar ʙinoji kluʙi dorul muəalimi maçlisi padaru modarho şuda guzaşt. Dar on ʙa padaru modarho az ravişi taəlimgiriji farzandhojaşon maəlumot doda şud. Qajr az in, ʙa onho vazifaji rūzho ʙaəd az vaqti talaʙaho ʙa havliji xud raftanaşon dar ʙobati taəlim az tarafi padaru modarho cixel jordam rasondanro jako-jak fahmonda doda şud.

Az modarho rafiqho: Iljojūva, Dovidūva, Qalandarūva, Nisimūva va digarho dar maçlis ʙa muzokira ʙaromada, dar ʙobati ʙa daraçaji ʙaland taəlim girifta istodani farzandhojaşon xursandiji xudro ʙajon karda guzaştand. Baroʙari hamin onho ʙa ojanda dar xona ʙa farzandhoji xud ʙaroji suporişhoji muəalim ʙa xona medodagiro mukamal tajor kardan harçoniʙa şarojat ʙa vuçud meʙijorem, gufta vaəda doda guzaştand. Dar in ʙobat cand nafari onho taçriʙahoji xudro ham gufta dodand.

Dar maçlis xususan rafiqa **Riva Iljojūva** cunin gufta guzaşt:

—Partija va hukumati soveti, ki ʙaroji sohiʙi əilmu hunar şudani farzandhoji mo harçoniʙa qamxūri karda istodin, ʙojad moho—padaru modarho qadru qimati in qamxūriji onhoro donista, az kori taəlimgiriji farzandhoji xud dojim xaʙardor ʙoşem. Man in vazifaji xudro ʙa əamal içro karda istodim. Dar xona ʙaroji darshoji muəalim dodagiro tajor kardani duxtaram hamaji çoraʙinihoro peşʙini kardagijam. To tavonam, rūzho duxtaramro ʙa korhoji saramçonkuniji xona munfiəat nameʙaram, matlaʙ ki ʙa kori taəlimgiriji ū xalal narasad. Man ʙoz ʙa xud voçiʙijat megiram, ki ʙa ojanda ʙa kori taəlimgiriji duxtaram az in ham zijodtar diqat memonam.

B. S. Kimjogarūv.

Peşraviji əaloqaji telefon, telegraf, pocta va radio dar Uzʙekiston

Əloqaji telefoni, telegrafi, radi va əloqaji poctagiji qişloqhoji Ūzʙekiston ʙefasq zijod va peşrav şuda istodast. Dar soli 1936-um ʙ 120 selsoveti respuʙlika telefon guzaronda şudagijast, imsol ʙoz ʙa 13 selsovet telefon guzaronda meşavad. Hamin tariq, ʙa oxiri soli 1937-u 750 selsoveti respuʙlika ʙo rajon v şahrhoji Ūzʙekiston ʙo telefon əloqamand meşavand. Ba oxiri hamin sol daroziji tori telefoniji ʙojoni az 5 hazor kilometr zijod əiʙorat meşavad.

Dar vaqti oxirin dar kolxoz telefon guzarondan ham sar şu Dar respuʙlika holekaj 130 kolxo telefon doştagi mavçud hast.

Hama markazhoji rajoni va şahrhoji Ūzʙekiston holekaj dar so 1936-um əloqaji telefoni dox doştand, lekin faqat 61 rajon ʙ Toşkand əloqamand ʙudand. A ʙa oxiri soli 1937-um hama şa va rajonho ʙo Toşkand ʙa vosita telefon əloqamand şuda metavon tagi meşavand va aparati telegra megirand. To ʙa hole faqat 59 r joni Ūzʙekiston ʙo Toşkand va d gar şahrhoji Itifoqi Soveti telegr doda metavonistand.

Dar 16-rajoni Ūzʙekiston radi peredatcik mavçudast, ki ʙa vosita on ʙa hama şahru rajonhoji respu lika radiograma doda girifta me vad. 8 dona radioperedatciki ma strali mavçudast, ki ʙa vosit onho rajonho ʙo Maskov va dig şahrhoji Itifoqi Soveti əloqama meşavand. Miqdori umumiji radi peredatcikhoji Ūzʙekiston dar 1937-um ʙa 26 dona rasonda me vad.

Miqdori stantsijahoji (uzeli) ra az 69 donaji dar soli 1936-um ʙo gi, ʙa oxiri soli 1937-um ʙa 90 d na rasonda meşavad. Hamin dar Ūzʙekiston miqdori nuqtah radioji trantsiljatsijagi (reprod torho) asosan ʙa hisoʙi kolxozho selsovetho jak ʙaru zijod karda şavad va ʙa 32 hazoru 100 d rasonda meşavad, dar in çumla hazor dona ustanovkahoji efiri ʙi karda nameşavand.

Maəlumoti peşraviji əloqaji p tagi ham interesi kalonro peşa kunad. Dar jak xudi soli 1936- dar Ūzʙekiston 232 şūʙaji poct ji hama korhoro içro mekard taşkil doda şudagi hast. Mexanik doni pocta ʙurda-ʙijori ham p şudagijast. Hozir dar Ūzʙek qarin 100 dona avtomoʙilhoji p ʙurda-meovardagi mavçudand. R avtomoʙili az 1886 kilometri dar soli 1 soli 1935-um ʙudagi, um ʙa 3 hazoru 628 kilometr ra da şudagijast.

Maʙlaqi puli umumiji ʙa əlo pocta, telegraf, telefon va rad Ūzʙekiston dar soli 1937-um karda meşudagi qarin az 4 mil sūm əiʙoratast. (UzTA

Redaktori [illegible] M. AMINŪV. Ответ. редактор M. AMINOV

Upoluzglavlit Ja.—№ 1085 Uzpoligrafkombinati nomi Ikromūv.